

Mottagare
Regionstyrelsen

Organisation för dans och cirkus inom kultursamverkansmodellen

Förslag till beslut

- Regionstyrelsen beslutar att tillskapa resurscentret Dans och cirkus på Gotland inom Region Gotland och kultursamverkansmodellen.

Sammanfattning

Genom Kulturplan 2025-2028 uppdrogs regionstyrelseförvaltningen att se över och omarbete infrastrukturen för dans inom Kultursamverkansmodellen och skapa strukturer för flernivåsamverkan. I januari startade en process för detta arbete med målet att presentera ett förslag med resurssättning.

För att inkludera gränsöverskridande uttryck och för att bättre kunna möta Gotlands lokala förutsättningar har cirkusområdet inkluderats i arbetet med att föreslå en organisering för dansområdet. Arbetet har genomförts i dialog med berörda aktörer och organisationer.

Förslaget är att Region Gotland tillskapar resurscentret Dans och cirkus på Gotland inom den regionala organisationen, i likhet med Film på Gotland och Konst och form på Gotland. Dans och cirkus på Gotland ska verka för att främja dans- och cirkusområdet, stötta befintliga och nya aktörers verksamhet på Gotland, stärka konstnärlig utveckling och möjliggöra publikmöten inom dessa områden på Gotland.

I ett första steg samlas befintliga medel för länsdansuppdraget inom kultursamverkansmodellen samt statliga förstärkningar för dansområdet, totalt 500 tkr, som start för Dans och cirkus på Gotlands verksamhetsmedel. Statliga medel om 500 tkr söks för första gången för verksamhetsåret 2026. Inom processen för mål och budget äskas därefter inför 2027 ytterligare regionala medel, 500 tkr, för verksamhetens utveckling.

Regionstyrelseförvaltningen anser att införandet av ett resurscenter för dans och cirkus är en viktig insats för kulturlivets utveckling i linje med flera av Region Gotlands mål. Ett resurscenter stärker fria professionella aktörer såväl inom dessa områden som inom andra konst- och kulturområden. Det är även en satsning på barns, ungas och unga vuxnas välbefinnande, skapande, identitetsbyggande och tillhörighet. En trygg organisering och finansiering för ett resurscenter innebär också möjlighet att förstärka satsningar på hälsa genom hela livet. Dans och cirkus ordlösa uttryck i kombination med Gotlands ö-läge

ger intressanta möjligheter för samarbeten runt Östersjön och vidare i världen.

Ärendebeskrivning

Genom Kulturplan 2025-2028 uppdrogs regionstyrelseförvaltningen att se över och omarbete infrastrukturen för dans inom Kultursamverkansmodellen och skapa strukturer för flernivåsamverkan. I januari startade en process för detta arbete med målet att presentera ett förslag med resurssättning. Arbetet beskrivs detaljerat i bifogad rapport "Dansområdets organisering inom kultursamverkansmodellen".

För att inkludera gränsöverskridande uttryck och för att bättre kunna möta Gotlands lokala förutsättningar har cirkusområdet inkluderats i arbetet med att föreslå en organisering för dansområdet. Det ses kunna stärka både dans- och cirkusområdenas utveckling och skapa förutsättningar för Gotland att följa med i den nationella utvecklingen av cirkusområdet.

Process

Efter dialoger med fria professionella aktörer och organisationer formulerades ett förslag till framtida organisering. Återkoppling på förslaget gavs i en digital enkät.

Förslaget är att Region Gotland tillskapar ett resurscenter för dans och cirkus inom egen organisation, såsom Film på Gotland eller Konst på Gotland. För att verksamheten ska planeras utifrån målgruppernas behov, skapas en referensgrupp av representanter/aktörer på dans- och cirkusområdet på Gotland. Referensgruppen deltar i övergripande verksamhetsplanering och agerar rådgivande.

Dans och cirkus på Gotlands uppdrag

Det regionala resurscentret Dans och cirkus på Gotland ska verka för att främja dans- och cirkusområdet. Organisationen ska stötta befintliga och nya aktörers verksamhet på Gotland, stärka konstnärlig utveckling och möjliggöra publikmöten inom dessa områden på Gotland.

Målgrupper:

- fria professionella aktörer inom dans- och cirkusområdena
- barn och unga
- civilsamhället: boende och besökande

Uppdraget innebär att:

1. Skapa möjligheter för dans- och cirkusområdets utveckling och publikmöten.
2. Bidra till att danskonst- och cirkusområdet inkluderar en mångfald av uttryck.
3. Skapa möjligheter för nya publikgrupper att möta danskonst och samtida cirkus, t ex genom dansvecka-konceptet och dans i skolan inom barnkulturgarantin.
4. Tillgängliggöra och synliggöra dans- och cirkusområdet.

5. Möjliggöra lokaler för träning, produktion och föreställningar.
6. Kompetensutvecklings- och utbildningsinsatser för professionella och talanger.
7. Produktionsstöd för lokala dansaktörer.
8. Arrangera och ta emot gästspel i samverkan med andra arrangörer.
9. Anordna residens.
10. Skapa förutsättningar för regional samverkan mellan professionella (organisationer och enskilda) och ideella organisationer.
11. Ökad koppling till nätverk nationellt och internationellt för att skapa utbyten, kompetensutveckling och samproduktion.

Medverka till utveckling av och utbildning inom forskningsbaserade dans- och hälsa-koncept.

Ekonomi

Till att börja med samlas befintliga medel för dansutveckling (inkl uppräkningsår till 2026) som beviljats tidigare år enligt nedan:

Statlig förstärkning dans	107 kr	(finns idag hos dansutvecklaren)
Länsdansuppdraget	227 tkr	(finns idag hos Länsteatern)
För lokaler	166 tkr	(finns idag inom utvecklarorg.)
SUMMA	500 tkr	

Utöver befintliga medel finns behov av tillskott om 1 mnkr, vilket söks som äskande/utvecklingsmedel inom KSM:

Statliga medel	500 tkr	äskas från och med 2026
Regionala medel	500 tkr	äskas för 2027

En budget om 1,5 mnkr möjliggör finansiering av en halvtidslön, lokaler och omkring 1 mnkr i verksamhetsmedel.

Möjlighet finns också att på sikt utöka verksamheten genom projektmedel.

Bedömningsgrunder

Dansområdet är det konstområde med lägst finansiering på Gotland. Endast 2 % av medlen i kultursamverkansmodellen går i dagsläget till dans. Området har därför identifierats som ett strukturellt svagt område med behov av stärkt organisering och ökade medel.

Områdesfördelning KSM 2025	kr	%
Dans	1 015 712	2%
Film	3 755 562	7%
Konst och form	4 218 631	8%
Kulturarv	15 127 012	28%
Litteratur och biblioteksverksamhet	2 869 537	5%
Musik	16 651 542	30%
Slöjd	1 463 812	3%
Teater	9 861 692	18%
SUMMA	54 963 500	100%

Länsdansuppdraget ligger i dagsläget hos Länsteatern på Gotland. Företrädare för organisationen har medverkat i framtagandet av detta förslag och ser positivt på utvecklingen. Länsteatern har vid flera tillfällen framhållit att dansuppdraget är mycket resurskrävande och att kompetens saknas inom organisationen för att utveckla området.

Folkhälsostatistiken visar att unga 16-29 år i högre grad än resten av befolkningen lider av oro, ångest, stress och psykisk påfrestning. Ungdomar på Gotland har låg tillit, känner stor otrygghet, är ofta utsatta för kränkande bemötande. Var fjärde ungdom känner sig ensam och många saknar emotionellt stöd. Flickor mår sämre än pojkar och de känner sig ofta otrygga i samhällsmiljöerna – på ungdomsgårdar, bussar, i skolan, i fritidslokaler och i bostadsområden. Allra sämst mår personer med en annan könstillhörighet än heterosexuell. Satsningar på ungas kulturutövande och kulturupplevelser är en viktig åtgärd för att möta dessa utmaningar. Dans- och cirkusområdet lämpar sig särskilt väl för insatser som vill nå barn och unga.

Dans och cirkus brukar lyftas som en konstform där normer kring genus och kön utmanas. Området engagerar också individer i tonåren och även upp i tidiga vuxenåren, vilket gör dans till en viktig arena för att bibehålla föreningsengagemang för dessa grupper.

Resurscentrets arbetsområde är hela Gotland. Genom att stimulera fria professionellas produktioner kan både skolor och andra arenor få ta del av ett utökat dansutbud. Även om Dans och cirkus på Gotland är tänkt att ta plats i Solberga kulturhus 2029, kommer verksamhet att bedrivas på fler platser över hela ön.

Den internationalisering som har skett inom dansområdet i Sverige de senaste åren, med en ökad export av svenskproducerade produktioner, är mycket intressant för Gotland. Dans och cirkus ordlösa uttryck i kombination med Gotlands ö-läge ger intressanta möjligheter för samarbeten runt Östersjön och vidare i världen. Det i sin tur ger framtida möjligheter för extern finansiering genom nationella och internationella projektmedel.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen anser att införandet av ett resurscenter för dans och cirkus är en viktig insats för kulturlivets utveckling i linje med flera av Region Gotlands mål.

Att stärka dans- och cirkusområdet är att stärka fria professionella aktörer inom flera konst- och kulturområden och bidrar till en mångfald av uttryck. Det är även en satsning på barns, ungas och unga vuxnas välbefinnande, skapande, identitetsbyggande och tillhörighet. En trygg organisering och finansiering för ett resurscenter innebär också möjlighet att förstärka satsningar på hälsa genom hela livet. Dans och cirkus ordlösa uttryck i kombination med Gotlands ö-läge ger intressanta möjligheter för samarbeten runt Östersjön och vidare i världen.

Insatsen går i linje med:

- **Kulturplan 2025-2028:**
  - Mål 1: Strukturellt svaga områden stärks.
  - Mål 2: Fler verksamhetsanpassade lokaler är tillgängliga.
  - Mål 3: Stärkta förutsättningar för konstnärligt skapande, hög kvalitet och professionell utveckling
  - Mål 4: Fler barn, unga och unga vuxna på Gotland deltar i och skapar kultur.
  - Mål 5: Nya grupper nås av och engageras i kulturlivet.
  - Mål 6: Medskapande arbetssätt är etablerade.
  - Mål 7: Kulturens roll för demokratiutveckling stärks.
  - Mål 9: Företag inom kulturella och kreativa branscher har goda möjligheter att utvecklas.
- **Vårt Gotland 2040:**
  - Övergripande målen: *Gotland är ett tryggt och inkluderande samhälle med livskvalitet för alla samt Gotland är en nytänkande tillväxtregion med utvecklingskraft.*
  - Effektivmål:
    - 1 En god, jämlik och jämställd hälsa.
    - 2 En trygg och attraktiv livsmiljö med goda uppväxtvillkor.
    - 10 God konkurrenskraft och tillväxt i näringslivet.
- **Genomförandeprogrammet kraftsamling för hälsa och ett hållbart Gotland.**
- **Handlingsplan för kulturella och kreativa branscher 2025-2028.**
- **Regionfullmäktiges prioriteringar:**
  - Ett hållbart växande Gotland.
  - Hälsofrämjande arbete och utveckla tidiga förebyggande insatser.

Regionfullmäktiges mål 2025:

Öka andelen barn och unga (0-18 år) som upplever kultur årligen och med totalt 10 % under perioden 2024-2027.

Andelen barn och unga, personer med funktionsnedsättning och personer 65 år eller äldre som rör sig minst 1 timme/dag ska öka årligen och med totalt 10 % under perioden 2024-2027.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/ rättsligt perspektiv

Ej tillämpligt.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att dans- och cirkusområdet behöver prioriteras. Med hänsyn till Regionen Gotlands ekonomiska läge föreslås införandet ske i flera steg. Det första steget, det vill säga beslutet att införa resurscentret Dans och cirkus på Gotland sker inom ram. Därefter kommer ytterligare regionala medel

att äskas från 2027, vilket blir en fråga för budgetberedningen att ta ställning till.

Att medlen flyttas från Länsteatern bedöms inte påverka Länsteaterns verksamhet negativt. Samverkan med Länsteatern och övriga regionala kulturinstitutioner säkerställs genom de överenskommelser som skrivs vid fördelning av medel för kultursamverkansmodellen.

Bedömningen är att förslaget innebär att resurserna för dansområdet kan nyttjas mer effektivt. Ett kommande äskande om ett tillskott av regionala medel, 500 tkr, möjliggör verksamhetens utveckling. En trygg organisering och finansiering för ett resurscenter innebär också möjlighet att nå målen i de regionala planerna. Genom att dans- och cirkusområdet är gränsöverskridande och experimentellt, stärks även fria professionella aktörer inom flera konst- och kulturområden.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att införandet av resurscentret Dans och cirkus på Gotland är en satsning på barns, ungas och unga vuxnas välbefinnande, skapande, identitetsbyggande och tillhörighet. Dans- och cirkusområdet har ung publik och stor tillväxt. Sedan sociala medier gjorde sitt intåg i samhället har intresset fullständigt exploderat.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att satsningen främjar jämställdhet eftersom dans och cirkus är normbrytande och gränsöverskridande.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att förslaget innebär en möjlighet att utöka områdets representation på hela Gotland.

Beslutsunderlag

Rapport "Dansområdets organisering inom kultursamverkansmodellen", 2025-2029
Dansöversyn, daterad 2024-01-31
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-08-13

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Angelica Andersson Fihn
Avdelningschef kultur och fritid